

BOJAN
LJUBENVIĆ

OTAC

 Laguna

Copyright © 2025, Bojan Ljubenović
Copyright © ovog izdanja 2025, LAGUNA

Sve je fikcija osim istine.

Autor

Sadržaj

Uvod.	9
Negovan.	11
Kjara	62
Nadica.	112
Hajrudin.	142
Iva	204
Zagorka	249
Nada	296
Epilog prvi	312
Epilog drugi.	313
<i>O autoru.</i>	315

UVOD

Ne znam zašto neki ljudi ne mogu da se pomire s tim da su glupi.

U tome nema njihove krivice, jednostavno se takvi rode.

To je kao kad imaš klempave uši ili urođenu srčanu manu. Posle izvesnog vremena se privikneš na to i nastaviš da živiš normalno. Ako ti baš smeta, nosiš kapu i izbegavaš trke na kratke staze.

Ima i gorih stvari u životu nego biti glup, stvarno ima.

Gledao sam jednom reportažu o čoveku koji se rodio sa dve glave. To je već zajebano.

Moraš da kupuješ dva para naočara za sunce i trošiš duplo više paste za zube. O šišanju i pranju kose da i ne govorim. Brijanje je prava noćna mora, taman se obriješ jednom, onda moraš ispočetka. Sigurno ima i drugih skrivenih troškova koje ja, sa jednom glavom, sada ne mogu da spoznam.

U poređenju s tim roditi se glup pravi je blagoslov. Glupost se na prvi pogled i ne vidi. Postoje ljudi koji su čitav život proveli kao najobičniji glupanderi, a da to niko nije primetio. Završili školu, zaposlili se, postali ugledni članovi društva, svake druge večeri gostovali na televiziji i ništa, niko nije ni posumnjao.

Dobra stvar s glupošću jeste što lako može da se sakrije. Na javnim mestima ne govoriš mnogo, klimaš glavom i aplaudiraš

kad i svi drugi. U privatnom životu je još lakše, izabereš školu koju možeš da završiš i devojku kojom možeš da se oženiš. Napraviš nekoliko klinaca i prepustiš ženi da ih vaspitava. Subotom ujutru kupuješ na rasprodajama, a nedeljom pokosiš travnjak i odgledaš utakmicu. Objaviš knjigu o nečemu. Gledaš svoja glupava posla i nikoga ne ugrožavaš. Ako si baš, baš glup, na osnovu toga možeš da dobiješ svoje parking mesto za invalide, a to u današnje vreme nije malo.

Stvarno je lako ako se malo potrudiš.

Nažalost, većina glupaka radi upravo suprotno. Iz petnih žila se upinju da svet što pre obaveste da su glupi. Glupost im izbije pre nego bubuljice u pubertetu. I ne pokušavaju da je sakriju, štaviše, cede je dok se skroz ne ospanu. Onda zasipaju ostale svojim glupavim mišljenjima o stvarima o kojima pojma nemaju i koje ih se, realno, uopšte ne tiču. Učlane se u desničarske stranke, pišu rezolucije i tetoviraju divlje životinje na telu.

Pobogu, zašto to rade?

Kad si daltonista, ne baviš se slikarstvom!

Ali lako je to reći.

Nije lako priznati sebi da si glup.

Evo, na primer, moj slučaj.

Završio sam fakultet, živim u prostranom stanu i imam solidno plaćen državni posao.

Rekao bi neko da sam pametan.

A nisam.

Svaki potez koji sam povukao u životu svedoči o tome da sam glup kao noć. Kao noć u tunelu, tačnije.

Umesto da budem u Londonu, evo me u Beogradu.

Zaprosila me je najdivnija devojka na svetu a ja sam je odbio.

Povremeno šmrčem kokain.

Spasavam živote ljudima kojima nije do života.

Gluplje od toga teško da može.

NEGOVAN

*Najviše što roditelj može da uradi za svoje dete
jeste da umre na vreme.*

Iako su se sunčevi zraci tek povremeno probijali kroz oblake iznad Trsta, bašte kafea na Pjaci Unita d' Italija bile su skoro pune. Proleće je ove godine kasnilo kao retko kada pa su stanovnici ovog lučkog grada jedva dočekali malo topliji dan. Zato je čovek u dugačkom smeđem kaputu bio zadovoljan što je ugrabio poslednji slobodan sto koji je gledao ka Gradskoj kući. On i Kjara voleli su da sede ovde i posmatraju prolaznike i turiste koji su nadirali iz pravca mora, tek pristigli na nekom od mnogobrojnih kruzera.

Kjara je volela gužve i žamor koji prave turisti uzbuđeni zbog susreta sa novim gradom. Nikad joj nisu smetali cika i neprekidno dovikivanje ispred fontane Četiri kontinenta i bila je beskrajno strpljiva kada bi je pridošlice zamolile da ih fotografiše.

„Njihovo uzbuđenje i radost prelazi na mene i pune me srećom kao bateriju za mobilni“, govorila je smešeći se svojim krupnim plavim očima. „Veruješ li u to?“

Verovao je. Kao i uostalom i u sve drugo što je ljubav njegovog života govorila.

Kjara.

Na italijanskom to znači jasna ili čista. On bi dodao i iskrena i jednostavna.

Voleti nju bilo je kao ispiti čašu vode. Podrazumevalo se i bilo nasušna potreba. Okrepljivalo i pokretalo.

Za razliku od Kjare, on nije voleo turiste. Gledao ih je sa podozrenjem i nestrpljenjem, kao nezvane goste koji nikako da odu. Uznemiravali su ga ti kolekcionari uspomena i kradljivci gradske intime. Više je uživao u posmatranju studenata koji su se od oktobra do kasnog maja okupljali ispred zgrade Univerziteta kao mravi ispred velikog mravinjaka. Prijali su mu njihova mladost, energija, dijalekti, optimizam i jedino se pred njima usuđivao da skine svoj šešir sa širokim obodom koji mu je prekrivao pola lica.

Kjara ga je od prvog dana zadirkivala zbog tog šešira i nazivala mladolikim starcem. I bila u pravu jer ga je gusta, prerano osedela brada u kombinaciji sa naočarima i šeširom zaista činila mnogo starijim nego što je bio.

Nekada.

Sad je zaista bio star, pravi starac.

Čak ni to što poslednjih godina nije nosio šešir već kačket sa natpisom „NY“, nije bilo od pomoći. Hodao je sporo, povijenih ramena, ni nalik nekadašnjem vitkom, visokom muškarcu, pravilnog držanja.

Na trenutak je skinuo kačket da bi maramicom obrisao čelo orošeno znojem. Stavio ga je kraj šoljice kapućina koju mu je konobar neprimetno servirao. Nasmehio se kada se setio kako su Kjara i on taj kačket kupili na Bruklinskom mostu pre desetak godina kad su posetili Njujork. Kineskinja je prodavala komad za dolar i on je odmah uzeo deset u svim raspoloživim bojama. Kjara mu se zbog toga smejala i pitala da li to znači zbogom šeširu sa širokim obodom. Rekao je da znači, i stvarno, od tada je nosio samo kačkete.

Iz razmišljanja ga je prenuo dolazak oveće grupe turista koja se okupila oko spomenika Karlu Šestom i započela još jednu foto-seansu. On instinktivno vrati kačket na glavu i namesti naočare. Godine su prošle, ali bi se još unervozio kada bi neko u njegovoj blizini izvadio foto-aparat. Leva noga počela je da mu igra i on shvati da je vreme da pođe. Izvadio je novčanik iz koga su ga gledala dva lica. Na prvoj, požuteloj fotografiji bio je crnokosi dečak ne stariji od sedam-osam godina, a na drugoj, znatno novijoj, plavokosa žena sa krupnim, nasmešenim plavim očima.

Iz nevelikog svežnja izvadio je odgovarajuću novčanicu i stavio pored dopola ispijene šoljice. Potom je ustao i zategao kaiš na kaputu.

„Ko još nosi kaput i kačket?“, zadirkivala bi ga ponekad Kjara, ali se on uvek pravio da je ne čuje. Voleo je taj kruti, obični kaput, jer ga je podsećao na mladost.

Izašao je na trg i uputio se ka Crkvi Svetog Spiridona Srpske pravoslavne crkve.

Napolju je bilo znatno hladnije nego ispod tende kafea i on zakopča još jedno dugme. U Trstu se neprekidno odvija bitka između toplog morskog vazduha sa Jadrana i hladnog talasa koji dolazi sa Alpa i od njenog ishoda zavisi kakav će biti dan.

Napravio je dva brza koraka, a onda iznenada zastao i okrenuo se.

Pogledom je, kao širokim objektivom kamere, obuhvatio čitav Trg Ujedinjenja Italije (Pjaca Grande, ispravila bi ga uvek Kjara) i pokušao da u pamćenje ureže svaki detalj.

Nije bilo nimalo sumnje da je ovo poslednji put da ga vidi.

* * *

Znam da je bila nedelja jer je Đoković igrao nekakvo finale. Ja sam ležao potrbuške na kauču u dnevnoj sobi i gledao u šare na tepihu. Pokušavao sam da usmerim pogled ka televizoru, ali

su mi oči stalno padale. Nisam znao da gravitacija utiče na oči, ali očigledno utiče. Ili je razlog bio u polupraznoj flaši rakije na stolu koju sam sinoć naćeo. Svejedno, samo sam ležao bez volje i snage da se pomerim i slušao kako Đoković i njegov protivnik stenju. Prvo je stenjao Đoković, koji je očigledno servirao, pa je onda stenjao onaj preko mreže kad bi uspeo da vrati servis. Neki poeni su bili stvarno dugi i neprijatni. Ipak, publici stenjanje nije smetalo pa je aplaudirala na kraju svakog.

Bio je Uskrs ili Prvi maj ili oba zajedno, nisam bio siguran.

Dok sam živio sa majkom i očuhom, oni su kupovali crkveni kalendar pa su me revnosno obavestavali o takvim stvarima, a otkad živim sam, dovoljno mi je da znam koje je godišnje doba. Pričam ovo jer želim da vam stavim do znanja da je bio neradni dan, zato sam tek tako mogao da ležim potrbuške i natenane se treznim.

Bio sam samo u gaćama i majici, što je značilo da sam tokom noći prešao iz spavaće sobe u dnevnu. Šta je posle bilo i koliko sam dugo na kauču, ne mogu da se setim. Pijem od trećeg razreda srednje škole, ali i dalje veoma teško podnosim alkohol. Muka mi je, tresu mi se ruke i glava mi je teška poput kovačkog nakovnja. Mučnine pokušavam da se rešim tako što noću prelazim iz kreveta u krevet, uveren da će mi negde drugde biti bolje. Verovatno sam tako pred zoru dospao i na kauč, gde sam nekim delom tela pritisnuo daljinski upravljač, što objašnjava prisustvo Đokovića i njegovog drugara stenjača na ekranu.

Ponovo sam pokušao da podignem pogled, ali je on stigao samo do goblana na zidu. Devojka na bunaru mi se smešila i odjednom sam bio strahovito žedan. Usta su mi bila potpuno suva i to sam joj jasno stavio do znanja, ali ona nije ni prstom mrdnula. Samo je onako bosonoga stajala držeći vedro u rukama i glupavo se smeškala. Kad-tad ćeš se razboleti pa ti više ništa neće biti smešno, pomislio sam pakosno. Od nogu sve polazi.

S mukom sam okrenuo glavu prema svom dedi Blagoju, ali ni on nije pokazivao nameru da mi pomogne. Matora lenština.

Godinama je već bio na istom mestu ne radeći apsolutno ništa. Neki predusretljivi deda bi, videvši da njegov unuk umire od žeđi, odmah skočio i prineo čašu vode ili rasola kao prvu pomoć, ali mom Blagoju to nije bilo ni nakraj pameti. Bez imalo griže savesti stajao je na polici regala od lažne orahovine, odmah ispod kompleta knjiga Miloša Crnjanskog, i skupljao prašinu.

U redu, opravdanje bi moglo da mu bude što je mrtav, ali ipak.

Da, živio sam sa svojim mrtvim dedom u stanu. Njegov pepeo je bio u tamnoljubičastoj urni nalik posudi za čaj. Nije baš cimer o kome sanjate, ali boljeg nisam imao. Priznajem, u početku mi je bilo malo čudno da živim sa ostacima mrtvog dede, ali sam se brzo navikao. Blagoje ni kao živ nije bio težak čovek, ni zanovetalo, a tek sad, usitnjen u prah i pepeo, pokazivao je svoje najbolje osobine. Nije mi zvicao kad dođem kasno ili se isповраćam pored ve-ce šolje. Umeo je dobro da sluša i nikad nije upadao u reč. Ja bih zauzvrat s vremena na vreme obrisao prašinu sa njegove urne i otvorio poklopac na nekoliko sekundi. Smatrao sam da je provetravanje dede moja dužnost kao unuka i da će mu malo svežeg vazduha dobro činiti. Kao klinca cupkao me je na kolenu i jednom za rođendan kupio „poni“ bicikl, pa je ovo bio način da mu se odužim.

Teškom mukom sam ustao sa kauča. Soba se odmah zavrtela kao ringišpil, pa sam na trenutak ponovo morao da sednem. Procenat prvog ustajanja mi je odmah pao za pedeset odsto. Kada se televizor ponovo zaustavio ispred mojih očiju, shvatio sam da je drugi finalista Rafael Nadal. Upravo je vadio gaće iz dupeta.

„Vamos!“, rekao sam sebi i ponovo se uspravio. Drhtavim nogama sam krenuo ka kuhinji, čvrsto rešen da tamo i stignem. Međutim, na pola puta je iz spavaće sobe zazvonio telefon. I to ne moj lični, već službeni.

„Jebote, je l' moguće?“, promrmljao sam i uhvatio se za štok od vrata. Spavaća soba bila je na kraju hodnika i nisam bio siguran hoću li moći tako dugo da se održim na nogama.

Odgurnuo sam se od štoka i to mi je pomoglo da uhvatim zalet i pratim zvuk zavijanja Hitne pomoći. Neša mi je instalirao taj ring-ton na telefonu, misleći da je duhovit.

- Halo – rekao sam kada sam konačno pronašao telefon.
- Imamo situaciju – prepoznao sam glas dežurnog Stojanovića.
- A ja imam slobodan dan.
- Znam, ali nema ko drugi, svi su se razbežali po izletima.

Imaš sreće, blizu ti je. Tu odmah na Miljakovcu, možeš i peške.

Kiselo sam se nasmejao. Miljakovac je u ovom trenutku bio svetlosne godine udaljen od mojih drhtavih kolena.

– Ko dolazi po mene? – pitao sam trudeći se da me glas ne izda.

- Mali. Za sedam minuta.
- Neka bude deset.

Prekinuo sam vezu i bacio pogled na sat. Trebaće mi četiri minuta da se istuširam, tri da pronađem i popijem kafetin i još toliko da ubacim noge u nogavice pantalona.

„Još jedna dupla greška Novaka“, rekao je razočarani komentator.

Bacio sam pogled ka televizoru.

Doković je besno opsovao.

Odmah za njim sam i ja.

Da sam imao reket, slomio bih ga na hiljadu delova.

* * *

Godinama je izbegavao da se približi Trgu Ponte Roso i Kanalu Grande. Kjara i on uvek su pronalazili druge maršrute za svoje dugačke šetnje. Ipak, bez obzira na godišnje doba, gotovo uvek su završavali kraj mora, čiji ih je miris mamio i privlačio poput magneta.

„Naše more je lepše od vašeg“, zadirkivao je Kjaru dok su zagrljeni stajali na doku.

„Koje vaše? Ti više nemaš more, ovo je tvoje more“, rekla je ona pokušavajući da se odbrani, ali je po njegovom smrknutom licu odmah shvatila da to nije trebalo da kaže.

„Izвини“, dodala je brzo pribijajući se uz njega.

On nije odgovorio ništa, samo ju je jače zagrlio zagledan u veliku mrlju od nafte koja se ljuljuškala na površini vode. Trst je velika luka i ne može da se podiči naročito lepom obalom.

„Hajde, vodim te na jedno mesto“, rekla je i povukla ga za sobom.

Takva je Kjara, uvek kad nešto zabrlja potrudi se da odmah nadoknadi. Posle dva-tri minuta shvatio je da se kreću ka Ponte Rosu i očima joj pokazao da mu se to ne dopada.

„Ne brini, znam šta radim“, prošaptala je samouvereno.

Najpre ga je pvela uskim, samo njoj znanim uličicama, da bi posle nekoliko minuta izbili na široku ulicu i zaustavili se ispred velike, prelepe građevine.

„Šta je ovo?“, pitao je.

„Crkva Svetog Spiridona. Tvoja crkva.“

„Moja?“

„Da, pravoslavna. Srpske pravoslavne crkve.“

On je u čudu gledao u ogromnu bogomolju.

„Otkad je ovo ovde?“, pitao je na svom, tada još lošem italijanskom.

Kjara se veselo nasmejala konstrukciji njegove rečenice.

„Od sredine osamnaestog veka, otprilike.“

„Kako ja za to ne znam?“, pitao je još jednom nespretno.

„Pa kad si komunista!“, bocnula ga je laktom u rebra.

„Pozdravio te Palmiro Toljati“, odgovorio je on podsećajući je na čuvenog italijanskog komunistu.

Njeno lice se najednom uozbiljilo.

„Veruješ li ti uopšte u Boga?“, pitala je.

Bio je zatečen ovim pitanjem. Stvarno, veruje li?

„Hajde da proverimo“, rekao je i povukao je ka ulazu u crkvu.

Sada, mnogo godina kasnije, znatno sporije je ušao u Crkvu Svetog Spiridona na Ponte Rosu. Na ulazu se nije prekrstio, samo je skinuo kačket i otkopčao nekoliko dugmadi na kaputu. Od onog dana kada ga je Kjara prvi put dovela u ovaj pravoslavni hram, posetio ga je mnogo puta, ali još nije dobio odgovor na pitanje veruje li u Boga. Znao je samo da mir koji ovde pronalazi ne može da nađe ni na jednom drugom mestu. S vremenom je upoznao sve pravoslavne verske obrede, ali nijedan nije upražnjavao. Po ulasku bi samo seo na prvu slobodnu stolicu i uživao u pogledu na raskošni ikonostas i bogato ukrašene svodove. Kjara mu je onog dana rekla je ovo najveća srpska crkva izvan Srbije i on je na čudan način bio ponosan na to.

Danas u crkvi nije bilo mnogo ljudi, tek nekoliko starica i dvoje-troje turista sa uključenim kamerama na telefonima. Sedokosi sveštenik ga je uočio i kao i uvek ljubazno mu klimnuo glavom. Jednom davno obratio mu se na srpskom, ali je on samo odmahnuo glavom i slegao ramenima. Sveštenik je pokušao i na italijanskom, ali sa istim ishodom. Iako ga je potonjih godina često viđao u hramu, nikada ga više ništa nije pitao i on mu je bio zahvalan na tome. Uživao je u spokoju koji je ovde vladao i znao da će mu u danima koji dolaze baš to najviše nedostajati.

Možda bih konačno mogao da se pomolim za oprost grehova, pomislio je iznenadivši samog sebe, ali je brzo odmahnuo glavom nesvesno pokušavajući da tu misao otera. Njegovi grehovi bili su suviše veliki da bi mu ih iko oprostio. Sveti Spiridon je bio čudotvorac, ali ne baš toliki.

Leva noga je ponovo počela nekontrolisano da mu igra i on ustade žustrije nego što je nameravao. Prišao je najbližoj ikoni i iz džepa izvadio krupnu novčanicu. Ovoga puta se prekrstio, ali brzo i nevešto, kao da krade a ne da daruje. Onda se okrenuo i pošao ka izlazu. Dok je koračao, činilo mu se da na leđima oseća pogled razapetog Hrista sa ikone na pročelju ikonostasa. Možda se zbog toga nije okrenuo, samo je izašao, kao da beži.

„Zbogom“, promrmljao je na čistom srpskom i izašao na ulicu. Nije ni primetio da ga je ispratio zagonetan osmeh sveštenika koji je stajao iza oltara.

* * *

Automobil ispred moje zgrade zatrubio je tri puta kratko i znao sam da je Mali stigao. Posle nekoliko sekundi sirena se oglasila opet, ali ja i dalje nisam uspevao da ubacim ključ u bravu kako bih zaključao stan. Onda sam jednostavno odustao i krenuo niz stepenice. Ako lopov iskoristi priliku, sem starog laptopa i mog dede Blagoja nema šta vredno da ukrade. Dobro, i službenog pištolja koji se nalazio negde u stanu. Nisam ga video mesecima i nisam imao pojma gde sam ga ostavio.

Srećom, zgrada je niz stepenište i dalje imala gelendere, pa sam se držao za metalni rukohvat dok sam silazio da ne bih pao i slomio vrat. Kada je vozač zatrubio i treći put, već sam uspeo da stignem do ulaznih vrata i isteturam se pred tamnozeleni fijat.

– Jebote, na šta to ličiš? – pitao je Mali kad sam konačno uspeo da otvorim vrata i smestim se na zadnje sedište. Tuširanje očito nije pomoglo.

– I dalje sam lepši od tebe – rekao sam i pokazao mu rukom da vozi.

Seo sam pozadi jer kraj vozača nije bilo mesta za još jednu osobu. Mali je imao skoro dva metra i sto pedeset kila. Nekada se bavio boksom, o čemu je svedočio njegov nos polomljen na nekoliko mesta. Kada bi ga čovek gledao iskosa, ličio bi na violinski ključ. Ni to mu nije bilo dovoljno pa je pre nekoliko godina, čisteći svoje službeno oružje, uspeo sebi da puca u glavu. Ne baš precizno doduše, metak ga je samo okrznuo, napravivši dubok ožiljak preko celog čela. Kako je uspeo da promaši onoliku glavu ostaće misterija zauvek. Sve u svemu, Mali teško da bi osvojio nagradu na takmičenju lepote.

– Idemo li po Nešu? – pitao je gledajući u navigaciju ispred sebe.

– Ne. Danas si ti Neša.

Iznenadeno me je pogledao u retrovizoru.

– Ja? Nema šanse, ja za to nisam ni obučen, ni plaćen.

– Jednostavno je – rekao sam. – Ili će da siđe sa mnom ili će da razbije glavu o beton.

Mali je zavrteo glavom kao da ne može da veruje šta mu se dešava. Pritisnuo je papučicu za gas i auto je jurnuo praznom ulicom. Beograd je najlepši za praznike kada Beograđani odu svojim kućama, napisao je jednom Duško Radović i bio u pravu, taj stari mrgud koji se plašio ljudi i pasa lutilica. Fijat je gutao asfalt sekući krivine kao puter, što je brzo napravilo pometnju u mom želucu.

– Ispovraćaš li mi se na sedište, gurnuću ti glavu u hladnjak! – zapretio je Mali i ja sam na silu progutao uzavrelu povraćku.

– Stani, jebote, stani! – uspeo sam da promrmljam i on je stisnuo kočnicu. U poslednji čas sam izleteo kroz vrata i ispvraćao se u kantu za smeće pored autobuske stanice. Starija žena se izmakla nekoliko koraka i hitro prekrstila. Čovek koji je pored nje čitao *Informer* sklopio je novine i prezrivo me pogledao.

– Prostakluk! – rekao je besno.

Baš tako, složio sam se i vratio u automobil.

Tamo me je čekala ispružena ruka koja je držala papirnu maramicu. – Zašto ovo radiš sebi? – pitao me je Mali skoro pa brižno.

– Povraćanje je zdravo, tako izbacuješ toksine – rekao sam brišući usta. – Imaš neko piće da isperem grlo?

* * *

Autobusom je stigao iz Trsta u Ljubljanu. Na granici između Italije i Slovenije levo koleno mu je malo zaigralo od nervoze, ali potpuno nepotrebno. Niko mu nije tražio dokumenta, a i da

jeste, njegov pasoš je bio autentičan, proveren na aerodromima širom sveta. Kjara i on su mnogo putovali, naročito kada se ona penzionisala. Nikada neće da zaboravi trenutak kada je pre više od trideset godina prvi put trebalo da pređe granicu između ove dve zemlje. Bio je siguran da će ga uhapsiti i da će se njegov život raspasti u paramparčad. Tačnije, u paramparčad sitniju od onih u kojima je već bio. Kjara ga je držala za znojav dlan dok je policajcu koji je ušao u autobus predavao svoj novi, lažni italijanski pasoš.

– Šta se desilo sa vašom ispravom? – pitao ga je debeljuškasti policajac razgledajući njegov isprani pasoš.

– Žena ga je malo oprala u veš-mašini... – odgovorio je na italijanskom pokušavajući da se osmehne.

– Kriva! – priznala je odmah Kjara podižući dva prsta i razvlačeći svoje usne u dražesni osmeh. Oboje su znali da im je to najjače oružje, Kjarinom osmehu je malo ko uspevao da odoli.

– Žene... – zavrteo je glavom s razumevanjem policajac. – Meni je moja žena prošle godine u džepu oprala hiljadu lira. Hiljadu lira! – ponovio je dižući prst u vazduh kao da se radi o ogromnoj sumi.

– Marko Polo se konačno utopio! – nasmejala se Kjara razoružavajućim osmehom.

Policajac se za trenutak s čuđenjem zagledao u nju, a onda je konačno shvatio šalu pa se zvonko nasmejao.

– O, da, oplovio je čitav svet, a utopio se u mom džepu! – rekao je smešeći se i konačno lupio pečat u pasoš.

Iako je razumeo samo delić onoga što su Kjara i italijanski carinik rekli, shvatio je najvažnije, njegov lažni pasoš prošao je proveru. Preuzeo ga je mirnom rukom, ali je tog trenutka leva noga na sedištu počela nekontrolisano da mu igra. Kjara je stavila svoj dlan preko njegovog kolena, ali nije pomoglo, noga se tresla kao kamion dajc u leri. Srećom, policajac to nije video, već je prešao u novi red.

– U čemu je štos sa Markom Polom? – pitao je Kjaru tiho.

– Njegov lik se donedavno nalazio na novčanici od hiljadu lira – objasnila je ona još jednom ga zadivivši brzinom kojom razmišlja.

Od tog trenutka leva noga bi mu se uvek tresla kada bi se našao u stresnoj situaciji. Ni danas, kada već ima mnogo godina, ne uspeva da je kontroliše.

Sišao je na stanici u Ljubljani i odmah se začudio koliko ona još uvek skromno i neugledno izgleda. Očekivao je da glavni grad jedne od najuspešnijih zemalja u Evropskoj uniji danas ima lepšu autobusku stanicu, ali nije bilo tako, Avtobusna postaja Ljubljana izgledala je kao provincijsko svratište. Držeći svoj mali kofer stajao je i razgledao okolo. Pažnju su mu privukla imena gradova na polaznim peronima, ispisana belim slovima na plavim tablama, Zagreb, Osijek, Beograd, Ključ, Skopje, Struga, Banjaluka, Derventa... koliko mesta čija imena je već i zaboravio. Onda je ugledao znak sa natpisom „Mekdonalds“ i shvatio koliko je gladan. Odlučio je da uđe u restoran i pojede nešto na brzinu. Kjara bi ga ubila da zna da će ručati dupli čizburger.

Nasmešio se i odlučio da joj ne kaže ni reč o tome kada mu naredni put bude došla u snove.

* * *

Mislim da se Mali niz Kanarevo brdo sjurio brzinom većom od sto kilometara na sat. Onda je naglo skrenuo ulevo i još oštrije zakočio, tako da su istovremeno zaškripale gume i moji zubi. Nije bilo sumnje da je to uradio namerno, kako bi mi se osvetio za ono povraćanje.

Kada sam izašao iz auta, video sam da se nalazimo na parking-u koji su okruživale prljavožute šestospratnice. Više prljave nego žute, doduše. Izgrađene kao kutije šibica, verovatno negde sedamdesetih prošlog veka, i namenjene radnicima iz

rakovičkog socijalističkog mašinskog basena, pamtile su i bolje dane. Zapušteni ulazi, fasade koje su se ljuštile kao kraste od zaceljenih rana, rasušena stolarija i miris nedeljnih ručkova samo su podsećali na Beograd koji je nekad postojao.

Na parkingu je već bilo jedno policijsko vozilo, a dva policajca razvlačila su traku koja bi radoznanu svetinu trebalo da drži podalje.

Sem što svetine nije bilo. Niko još nije ukapirao da se u njihovom kraju sprema spektakl. Svi su gledali tenis.

Hvala, Nole, pomislio sam i podigao glavu pogledom tražeći svoju mušteriju. Od toga mi se malo zavrtelo pa sam se uhvatio za retrovizor od fijata.

– Nije tamo, okreni se – rekao mi je Mali primetivši da gledam u pogrešnom pravcu. Poslušao sam ga i prateći njegov kažiprst ugledao osmospratnicu koja se ugnezdila u red među zgrade niže za po dva sprata. Neko se potrudio da izgleda kao da je oduvek bilo tako, ali su svežija nijansa žute fasade i novi plastični prozori otkrivali da se radi o nadogradnji, omiljenom građevinskom poduhvatu beogradskih investitora. Samo u ovom gradu možeš naći gomilu četvorospratnica koje imaju osam spratova.

Neko vreme sam gledao uvis, ali mi je krošnja platana zaklanjala krov pa ništa korisno nisam video. Onda sam dao znak dvojici uniformisanih policajaca da priđu.

– Znete li ko je gore?

Krupniji, kome je na pločici pisalo „Cvetanović“, slegao je ramenima.

– Jebem li ga... – rekao je, a onda se brzo ispravio. – Ne znam, inspektore. Samo što smo došli. Taman dole u pečenjari Raca iznese vruće pečenje, kad nas pozvaše...

Njegov kolega Lazić s leđa ga munu u rebra i reče:

– Kažu iz centrale da je slučaj prijavio predsednik kućnog saveta. On je gore, čeka vas. Stižu i hitna pomoć i vatrogasci...

Super. Spektakl u najavi.

– Ti, Cvetanoviću, ostani na parkingu, a ti, Laziću, održavaj vezu sa inspektorom Lomanosovim – rekao sam i pokazao na Malog, koji me je zaprepašćeno pogledao.

– Idemo – rekao sam tiho i klecavim korakom krenuo ka ulazu pridržavajući se za grmaljev lakat.

Čim smo ušli miris zaprške postao je jači, što je odmah probudilo moj prazan želudac. Ne sećam se kada sam poslednji put jeo, ali sam znao da to nije bilo danas.

Procedura je nalagala da se na krov nikad ne penjem liftom, ali sada nije bilo šanse da je ispoštujem. Kabina je bila predviđena za četiri odrasle osobe, ali smo se Mali i ja jedva nagurali.

– Vrlo dobro znaš da nisam inspektor – rekao je on. Slegao sam ramenima.

– Danas ćeš biti i dokumentarista i vođa tima i koordinator. Prenosićeš moje poruke ekipama dole. Ako ih bude...

– Zašto si im rekao da se zovem Lomanosov? – pitao je.

– Pogledaj u ogledalo kakav ti je nos, bokseru – rekao sam.

Sekund ili dva me je gledao začuđen, a onda je shvatio štos. – Koji si ti kreten – promrmljao je, ali sam mu u očima video smešak.

Lift se zaustavio na šestom spratu.

* * *

Imao je, naravno, novca da u Beograd otputuje avionom, ali se ipak odlučio za autobus. Zašto, to nije umeo da objasni sebi, a nije se mnogo ni trudio. Možda je samo želeo da vidi Ljubljanu, grad gde je sve počelo. A možda i da tako proputuje dobar deo zemlje koju je nekad voleo.

Kada je pojeo čizburger, kupio je kartu. Polazak je bio tek za tri sata, što ga je obradovalo, jer će moći da se prošetata do centra. Sa sobom je imao samo kofer sa točkićima pa to ne bi trebalo da bude problem.

Do Prešernovog trga stigao je za dvadesetak minuta.